

Podcast: **Koordinatorn för arbetsförmåga hjälper när arbetsförmågan har försvagats.**

Länk till podcast: <https://soundcloud.com/user-841203804/tyokykykoordinaattori-auttaa-kun-tyokyky-on-alentunut>

Du lyssnar på podcastserien Työkyky käyttöön. I serien talar vi om sysselsättning av personer med partiell arbetsförmåga och att orka i arbetet. Serien är producerad av Arbetshälsoinstitutet och finansieras av social- och hälsovårdsministeriet. Serien är en del av regeringens spetsprojekt Vägen till arbetsliv för personer med partiell arbetsförmåga (OTE).

Koordinatorn för arbetsförmåga stödjer sysselsättning, ork i arbetet och återgång till arbete. De hjälper till när arbetsförmågan har försämrats av en eller annan anledning. Koordinatorerna för arbetsförmåga är mångsidiga experter i arbetslivet, som till exempel är väl förtrogna med service- och förmånssystemen.

Projektledaren Raija Tiainen från social- och hälsovårdsministeriet berättar om koordinatorns arbete och hur man kan utbilda sig till koordinator för arbetsförmåga. Hon intervjuas av producent Satu Lehtinen från Arbetshälsoinstitutet.

Lehtinen: Projektledare Raija Tiainen från social- och hälsovårdsministeriet. Du fungerar som projektledare för spetsprojektet OTE. Projektnamnet är förändring

genom utbildning. Vem utbildas här och vad vill man förändra?

Tiainen: I Finland utbildas koordinatörer för arbetsförmåga i stor omfattning och man vill med förändringen, i själva verket öka, kompetensen och samtidigt skaffa verktyg, information, färdigheter och ett nytt arbetssätt. Ett sådant mod att förnya både det egna arbetet och samarbetet, allt där det finns nätverk och därmed arbetssätt.

Lehtinen: Vad är en koordinator för arbetsförmågan? Vad gör hen?

Tiainen: En koordinator för arbetsförmåga är bokstavligen en person som samordnar. Hen är en expert som arbetar där i servicesystemet eller på arbetsplatserna, som tar ställning till situationen för en person med partiell arbetsförmåga. Om hen arbetar, då stöd för att orka fortsätta arbete, eller om hen är utan arbete, söker arbete, är villig att arbeta och behöver stöd och hjälp, hjälper koordinatorn för arbetsförmåga hen till det, går så att säga vid hens sida och skraddarsyr tillsammans med kunden den nödvändiga helheten och går med fram till den punkt där lösningarna kan uppnås.

Lehtinen: Raija Tiainen, varför behöver vi en ny yrkestitel och en ny riksomfattande utbildning?

Tiainen: En bra fråga. Det är inte egentligen en ny titel i traditionell bemärkelse, även om beteckningen koordinator för arbetsförmågan har börjat expandera ganska snabbt.

Vissa har ändrat någon annans titel i organisationen till koordinator för arbetsförmåga, eftersom det ganska ofta inte nödvändigtvis är nya människor i tjänsterna eller på arbetsplatserna, utan de har utbildats, fått den här utbildningen till koordinator för arbetsförmåga och de har utsetts redan innan dess, eller det har överenskommit att denna person kommer att arbeta i denna organisation med kompetensen hos en koordinator för arbetsförmåga. På så sätt är det både något nytt och inte nödvändigtvis nytt i det avseendet. Naturligtvis finns det organisationer som också anställer nya koordinators för arbetsförmåga, men vi behöver för att vi har så stora utmaningar i arbetslivet, med arbetsförmåga, och stora utmaningar med att vi ser sådana människor som en möjlighet och god, värdefull potential, som har en försvagad arbetsförmåga och partiell arbetsförmåga, en skada, någon funktionsnedsättning. För detta behöver vi en ny typ av yrkeskunskap.

Lehtinen: För vem är då den här utbildningen till koordinator för arbetsförmåga avsedd? Kan jag ansöka till utbildningen och med vilken typ av grundutbildning kan jag delta?

Tiainen: Du skulle säkert kunna ansöka. Det kan hända att din organisation ännu inte har en koordinator för arbetsförmåga som känner till dessa metoder och har en bra uppfattning om vad man ska göra om någons arbetsförmåga börjar försvagas. En koordinator för arbetsförmåga, det talas mycket om att så många organisationer som möjligt skulle ha, i så många bakgrunder som möjligt och på något sätt kopplade till tjänster för personer med partiell arbetsförmåga, till exempel experter inom AN-tjänster, socialarbete, hälso- och sjukvård, företagshälsovård (där vi är mycket aktiva). Om man sedan tänker på med vilken grundutbildning så har vi företagshälsovårdare, psykologer, fysioterapeuter och från den tredje sektorn arbetscoacher med olika yrkestitlar. På rehabiliteringssidan har vi rehabiliteringshandledare, inom HR på företagens arbetsplatser med mycket olika grundutbildningsbakgrund. Det som alla har gemensamt är att deras uppgift antingen redan är eller kommer att vara sådan att det är värt att tänka på vilket arbetssätt som ger bäst resultat och vilken typ av verktyg som behövs för det, och att uppdatering av information behövs så att man effektivt kan hjälpa.

Lehtinen: Raija Tiainen, vilka teman ingår i utbildningen som koordinator av arbetsförmågan?

Tiainen: Det finns mycket aktuell information om arbetslivet, dess förändring och mycket mer. Vi använder alltför lite de metoder, tjänster och förmåner för personer med partiell arbetsförmåga som finns. Det bör förbättras. Vi har ett bra system, men det är mycket splittrat och det är svårt för en expert att hantera, så vi kommer att uppdatera denna information och dessa färdigheter starkt för att de här metoderna ska komma till användning. Dessutom finns det ett mycket starkt lösningsorienterat förhållningssätt till kompetens och arbetssätt, och helt konkret lär vi oss hur vi var och en kan arbeta med lösningar med fokus på kunder med partiell arbetsförmåga.

Och sedan, om inte ett tema, i själva verket en grund och en ideologi som denna utbildning bygger på är att när det finns en mycket sektorövergripande grupp tillsammans och en hel del skickliga experter från olika delar av vårt servicesystem, från den tredje sektorn, från arbetsplatser, att lärandet då realiserar där genom att dela erfarenheter. Den utbildningen är tid, plats och utrymme för att bygga helt nya typer av samarbetsnätverk. Där hittar man nya partner. Där finns helt nya viktiga stigar till förmån för personer med partiell arbetsförmåga.

Lehtinen: Var i Finland ordnas utbildningen?

Tiainen: Utbildningen ordnas på ganska många orter, för närvarande har vi 21 regionala utbildningar i kalendern, vilket innebär att den i praktiken är mycket allmänt tillgänglig i hela Finland, med undantag för nordligaste Lappland, och även där kommer säkert utbildningar att läggas till i kalendern. Men ja, de är allmänt tillgängliga.

Lehtinen: Raija Tiainen, du beskrev teman i utbildningen och koordinatören för arbetsförmågan börjar låta som en multitalang. Låt oss prata lite om arbetet som koordinatören för arbetsförmågan utför. Vilka är dessa kunder hos koordinatören för arbetsförmåga och berör detta en liten del eller kan till exempel jag någon gång i min karriär vara kund hos koordinatören för arbetsförmåga?

Tiainen: Ja, det är en mycket bra fråga. En ganska omfattande fråga. Du kan vara och jag kan vara, vi kan alla vara kunder någon gång. Vi kan inte veta vilken typ av arbetsförmåga vi kommer att ha nästa vecka eller nästa höst. Både en lindrigare försämring av arbetsförmågan och allvarigare frågor, båda kan vara sådana att hjälp av en koordinator för arbetsförmåga kan vara till nytta när man tänker på vad, när vi i det här landet har många metoder, som vi sedan kan dra nytta av, så att vi sedan kan gå vidare i den situationen. Så att få av oss, även om vi arbetar med dessa saker, känner till alla möjligheter som finns för att stödja arbetsförmågan och främja fortsatt arbete och sysselsättning. Att någon av oss, när som helst, kan vara kund hos en koordinator för arbetsförmåga. Nu, om man tänker på var allra mest, så är det nog social- och hälsovårdstjänster, AN-tjänster, som alla naturligtvis för närvarande genomgår en förändring, men just så här, i det här skedet av förändringen, söks mer yrkeskompetens för dessa tjänster. Så i dessa tjänster, organisationer och på dessa arbetsplatser, och särskilt ju större organisationen är desto bättre är chanserna att ta hand om saken så att det finns en koordinator för arbetsförmåga på din arbetsplats, och så att det också finns inom företagshälsovården. Detta berör inte på något sätt en liten grupp människor, utan detta påverkar på något sätt oss alla.

Lehtinen: En koordinator för arbetsförmåga hjälper personer med partiell arbetsförmåga att hitta arbete eller stanna kvar i arbetslivet. Vad kan vara ett praktiskt exempel på vad man kan få hjälp med?

Tiainen: Låt oss till exempel börja med att det en arbetsplats, i en organisation, ett företag finns en koordinator för arbetsförmåga. Hen kan hjälpa i god tid.

Det finns goda möjligheter att förebygga att ingen skulle behöva falla emellan på grund av att någons arbetsförmåga försvagas i arbetslivet, utan att det är möjligt att tänka på dessa lösningar så tidigt som möjligt. Vi kan tänka på arbetsmiljön. Det kan höra samman med den fysiska arbetsmiljön, eller med arbetets belastning, någon form av anpassning eller hjälpmedel. Hen kan vara där för att tillsammans tänka på och söka dessa lösningar. Sedan finns det också dessa hänvisningar till omskolning, om man behöver något mer, som till exempel att byta en annan enhet och man behöver mer kompetens. Koordinatoren för arbetsförmåga känner till de möjligheter som läroinrättningarna erbjuder. Och lyssnar mycket noga på sin kund, tillsammans med hen, och reflekterar över dessa skraddarsydda stigar. Ibland är det stora saker, ibland mycket små och enkla saker som kan stödja förmågan att fortsätta arbeta.

Lehtinen: Var kan man hitta en sådan mirakelkvinna eller en mirakelman, en koordinator för arbetsförmåga?

Tiainen: En koordinator för arbetsförmåga finns i alla de tjänster som en person söker när arbetsförmågan försvagas och det finns utmaningar med att fortsätta i arbetet eller hitta arbete. I några läroinrättningar finns det redan och vi förväntar oss att många läroinrättningar i framtiden, särskilt de som är avsedda för vuxna, varför inte även för ungdomar, men sådana omskolningsmöjligheter och fortbildningsmöjligheter. De här ser vi verkligen fram emot. Då är det mest sannolikt att en koordinator för arbetsförmåga finns där i företagshälsovården, i AN-tjänster och, naturligtvis, där på arbetsplatsen, i företaget, i din organisations HR. Hen arbetar inte alltid under titeln koordinator för arbetsförmåga. Hen kan också ha annan titel, men antagandet är att deras arbete blir bekant och från dessa organisationer kan man alltid fråga om de har en sådan tjänst tillgänglig. Och inom den tredje sektorn, sysselsättningstjänsterna, över huvud taget där det finns sysselsättningstjänster, kan man alltid fråga där.

Lehtinen: Hur många koordinatörer för arbetsförmåga finns det nu?

Tiainen: Naturligtvis är utmaningen här att inte alla, eller ännu inte så omfattande, kan hittas i dessa organisationer, eftersom de utexaminerade från utbildningar till koordinator för arbetsförmågan för närvarande huvudsakligen är pilotutbildningar. Det finns mer än 100 av dem redan, men när man sprider det antalet över olika områden är det kanske inte lätt att genast hitta en koordinator för arbetsförmåga. Naturligtvis är det värt att söka på nätet, eftersom man där hittar svar. För närvarande har tvåhundrafemtio påbörjat utbildningen i olika delar av Finland, och flera hundra kommer att utbildas i detta OTE-spetsprojekt.

Lehtinen: Om någon nu vill ansöka till utbildningen, var ska man börja leta? Tiainen:

På vår webbplats. Därifrån till sidorna för spetsprojektet Vägen till arbetslivet för personer med partiell arbetsförmåga. Där kan man hitta ett svar på den frågan.

För närvarande är de flesta av dessa utbildningsgrupper fullsatta. Detta är också ett positivt budskap. Här är utmaningen att göra denna utbildning tillgänglig för så många som möjligt. Därför strävar vi naturligtvis efter att organisera fler av dessa utbildningar, eftersom de för närvarande är ganska fullsatta grupper, även om vi kör med stora grupper. Men det positiva är att detta har hittat sin plats på ett så snabbt och underbart sätt. Och de som kommer till utbildningen är mycket motiverade och entusiastiska för att bekanta sig med dessa frågor och lägger mycket arbete på att kunna fungera som bra koordinatörer för arbetsförmågan och kunna tillgodose kundernas behov så bra som möjligt. Så det här innebär att vi behöver mer utbildning, ja.

Lehtinen: Raija Tiainen från social- och hälsovårdsministeriet, vad bör göras härnäst för att göra det enklare för personer med partiell arbetsförmåga i arbetslivet eller för att enklare komma dit?

Tiainen: Vi måste starkt förmedla budskapet att en person med partiell arbetsförmåga är, hens arbete har anpassats, omstrukturerats eller hen har fått ett nytt arbete där hen kan arbeta enligt sin arbetsförmåga, och hen är då en fullt arbetsför arbetstagare i arbetslivet, inte längre en person med partiell arbetsförmåga. Ett annat starkt budskap är att person med partiell arbetsförmåga är ett begrepp som bara behövs av vissa skäl. I själva verket skulle vi hellre kunna tänka så, att vi alla är här med olika arbetsförmågor. Och det finns begåvade och skickliga människor för mycket olika uppgifter. Bara för att jag kan göra ett visst arbete betyder inte att jag kan göra något arbete eller att jag är expert på det. Att vi på något sätt strävar efter att suddas ut gränsdragningen för partiell arbetsförmåga. För närvarande är vi fortfarande tvungna att använda begrepp som partiell arbetsförmåga, men vi strävar efter att vi inte skulle behöva använda det.

Lehtinen: Raija Tiainen från social- och hälsovårdsministeriet, om du skulle få en trollstav, vad skulle du förändra i det finländska arbetslivet?

Tiainen: Bra fråga ja. En trollstav skulle vara bra vid denna tidpunkt. Om man ser detta ur OTE-spetsprojektets synvinkel är det nog så att de med partiell arbetsförmåga skulle vara i arbete eller skulle fortsätta i arbete. Mångfald i arbetslivet, att vi har många olika möjligheter att arbeta, att vara delaktiga. Och att det skulle vara bra för oss att se våra olikheter som rikedomar och att agera tillsammans i den riktningen att detta är en fråga som är gemensam för oss alla.